

Journal of Education Studies

Volume 12
Issue 2 October-December 1983

Article 2

April 2023

การสอนเพื่อเสริมสร้างอัตมโนทัศน์ตามแนวมนุษย์ : นวัตกรรมทางการศึกษาระดับ ประถมศึกษา

ศิศนา แชนมณี

Follow this and additional works at: <https://digital.car.chula.ac.th/educujournal>

Part of the [Education Commons](#)

Recommended Citation

แชนมณี, ศิศนา (2023) "การสอนเพื่อเสริมสร้างอัตมโนทัศน์ตามแนวมนุษย์ : นวัตกรรมทางการศึกษาระดับประถมศึกษา," *Journal of Education Studies*: Vol. 12: Iss. 2, Article 2.

DOI: 10.58837/CHULA.EDUCU.12.2.3

Available at: <https://digital.car.chula.ac.th/educujournal/vol12/iss2/2>

This Article is brought to you for free and open access by the Chulalongkorn Journal Online (CUJO) at Chula Digital Collections. It has been accepted for inclusion in Journal of Education Studies by an authorized editor of Chula Digital Collections. For more information, please contact ChulaDC@car.chula.ac.th.

การสอนเพื่อเสริมสร้างอัตมโนทัศน์ตามแนวนุชนิยม : นวัตกรรมทางการศึกษาระดับประถมศึกษา

ทิตินา แคมมณี

นวัตกรรมทางการศึกษา

ปัจจุบันคำว่า “นวัตกรรม” เป็นคำที่รู้จักและนิยมใช้กันโดยทั่วไปในวงการศึกษา ทั้งนี้เนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งนับวันจะทวีมากขึ้นเป็นลำดับ การเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ดังกล่าว มีผลทำให้การจัดการศึกษาโดยใช้ระบบและวิธีการตามแบบเดิม ๆ ไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร ดังนั้นจึงเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่แต่ละประเทศจะต้องพยายามแสวงหาแนวคิดและแนวทางใหม่ ๆ มาใช้เพื่อช่วยแก้ไขปัญหารับปรุงและส่งเสริมการจัดการศึกษาให้สนองตอบต่อความต้องการและการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ แนวคิดและแนวทางใหม่ ๆ ทางการศึกษาเริ่มเป็นที่รู้จักกันในนามของ “นวัตกรรมทางการศึกษา”

นวัตกรรมทางการศึกษา หมายถึงกระบวนการ แนวคิด แนวทาง หรือวิธีการใหม่ ๆ

ทางการศึกษา ซึ่งอยู่ระหว่างการทดลองที่จัดขึ้นอย่างมีระบบและกว้างขวางพอสมควรเพื่อพิสูจน์ประสิทธิภาพอันจะนำไปสู่การยอมรับที่จะนำไปใช้ในระบบการศึกษาอย่างกว้างขวางต่อไป ผู้ที่อยู่ในวงการศึกษาคงจะเห็นแล้วว่าในรอบทศวรรษที่ผ่านมาได้มีนวัตกรรมทางการศึกษาหลายเรื่องที่ได้รับการสนใจจากประเทศต่างๆ บางเรื่องก็ได้รับการยอมรับและนำไปใช้กันอย่างแพร่หลายในระบบการศึกษาแล้ว บางเรื่องก็ค่อย ๆ สลายตัวหรือเสื่อมความนิยมไป

นวัตกรรมทางการศึกษาระดับประถมศึกษา

ในการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาที่ผ่านมา ปรากฏว่าได้มีการนำเอานวัตกรรมทางการศึกษาหลายเรื่องมาใช้เพื่อช่วยแก้ปัญหาการศึกษาหรือปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งพอจะประมวลได้ดังนี้

๑. นวัตกรรมทางหลักสูตร เช่น การจัดหลักสูตรแบบบูรณาการ (Integrated Curriculum) การจัดหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ (Functional Literacy) การจัดหลักสูตรเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เป็นลำดับจนบรรลุเป้าหมาย (Mastery Learning) เป็นต้น

๒. นวัตกรรมทางด้านการเรียนการสอน เช่น การสอนแบบโมดูล (Module Teaching) การสอนแบบจุลภาค (Micro Teaching) การสอนซ่อมเสริม (Remedial Teaching) การสอนโดยใช้เพื่อนช่วยสอน (Peer Teaching) การสอนกลุ่มสัมพันธ์ (Group Process Teaching) และการปรับพฤติกรรม (Behavior Modification) เป็นต้น

๓. นวัตกรรมทางด้านสื่อและเทคโนโลยีการศึกษา เช่น การใช้โปรแกรมสำเร็จรูป (Programmed Learning) การใช้เครื่องช่วยสอน (Teaching Machine) การใช้โทรทัศน์ การศึกษาและวิทยุการศึกษา (Educational Television and Radio) และการใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (Computer-Assisted Instruction) เป็นต้น

๔. นวัตกรรมทางด้านการวัดและประเมินผล เช่น การวัดผลแบบอิงกลุ่มและอิงเกณฑ์ (Summative and Formative Evaluation) เป็นต้น

๕. นวัตกรรมทางด้านการบริหารการศึกษา เช่น การจัดการศึกษาแบบเปิด (Open Education) การจัดการศึกษาตามแนวนุษย์นิยม (Humanistic Education) การจัดตารางสอนแบบยืดหยุ่น (Flexible Scheduling) การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน (Non-Formal Education) และการจัดโรงเรียนในโรงเรียน (School Within School) เป็นต้น

การสอนเพื่อเสริมสร้างอัตมโนทัศน์ของเด็กตามแนวนุษย์นิยม

นวัตกรรมทางการศึกษาในด้านต่างๆ ดังกล่าวข้างต้นแล้วนั้น นับว่าเป็นนวัตกรรมที่รู้จักกันแพร่หลาย นวัตกรรมบางเรื่องได้รับการพิสูจน์ทดลองจนได้รับการยอมรับ และนำมาใช้ในระบบการศึกษาแล้ว เช่น การจัดหลักสูตรแบบบูรณาการ การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน การสอนแบบจุลภาค และการวัดผลแบบอิงกลุ่มและอิงเกณฑ์ เป็นต้น นวัตกรรมบางเรื่องก็ไม่ได้ได้รับความสนใจและนิยมมากนัก เช่น การจัดโรงเรียนในโรงเรียน เป็นต้น เนื่องจากนวัตกรรมต่างๆ ที่กล่าวมาแล้ว ล้วนได้รับการถ่ายทอดและเผยแพร่มาพอสมควรผู้สนใจจึงสามารถแสวงหาข้อมูลจากวารสารและหนังสือต่างๆ ได้โดยไม่ยากนัก ดังนั้น ผู้เขียนจึงได้เลือกนำแนวคิดใหม่ใน

เรื่องทั้งการศึกษาไทยยังไม่ค่อยได้กล่าวถึง และยังไม่ค่อยมีรายละเอียดเผยแพร่ออกไปมากเท่าที่ควร มากล่าวในบทความนี้

เป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปในวงการศึกษาล่วงแล้วว่า ในรอบทศวรรษที่ผ่านมา นักมนุษยนิยมได้ก้าวเข้ามามีบทบาทอย่างมากในวงการการศึกษา จนกระทั่งเกิดระบบการจัดการศึกษาตามแนวมุขยนิยมขึ้น ดังจะเห็นได้จากผลงานต่างๆ ที่แพร่หลายออกไป เช่น แนวคิดในการจัดการศึกษาแบบเปิด (Open Education) การศึกษาที่ซัมเมอร์ฮิลล์ (Summer Hill) และการจัดหลักสูตร และการเรียนการสอนตามแนวมุขยนิยม (Humanistic Curriculum) เป็นต้น

ในสาระสำคัญนักมนุษยนิยมมีความเชื่อว่า บุคคลทุกคนควรได้รับเสรีภาพที่จะใช้ความคิดของตนเองในการพิจารณาและตัดสินใจในการกระทำต่างๆ ของตนเอง เนื่องจากตนเป็นบุคคลที่จะได้รับผลจากการกระทำและการตัดสินใจนั้น ด้วยเหตุนี้ นักมนุษยนิยมทั้งหลายจึงให้ความสำคัญแก่วิธีการ หรือกระบวนการต่างๆ ที่จะช่วยให้บุคคลได้ใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาความเจริญงอกงาม (growth) ในตนเอง และช่วยให้บุคคลได้รู้จักใช้เสรีภาพของอย่างเหมาะสม

ในการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา นั้น แนวความคิดของนักมนุษยนิยมได้เข้ามามี

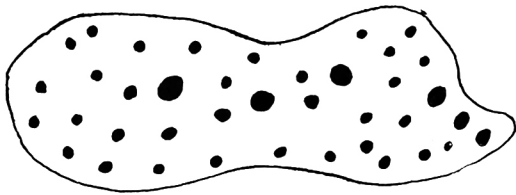
บทบาทในการจัดการเรียนการสอนอยู่หลายเรื่อง การพัฒนาหรือเสริมสร้างความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเองหรืออัตมโนทัศน์ (self-concept) ในทางบวกให้แก่เด็ก นับว่าเป็นเรื่องสำคัญเรื่องหนึ่ง เนื่องจากได้มีผลงานวิจัยจำนวนมากที่แสดงและพิสูจน์ให้เห็นว่า อัตมโนทัศน์ของเด็กมีความสัมพันธ์โดยตรงกับผลสัมฤทธิ์และพัฒนาการทางการเรียนของเด็ก รวมทั้งมีผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพ และความสัมพันธ์ทางสังคมของเด็กด้วย

แนวความคิดเกี่ยวกับอัตมโนทัศน์

อัตมโนทัศน์ หรือความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเอง คือ ความรู้สึก และความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง อันเป็นผลมาจากการรับรู้ของตนที่มีต่อตนเอง เช่น การรับรู้ตนเองว่าเป็นคนอย่างไร มีความสามารถอะไร มีปัญหาหรือปมด้อยอะไร เป็นต้น ความเชื่อความรู้สึก และความคิดเห็นต่างๆ เกี่ยวกับตนเองที่รวมกันเข้านี้จะ เป็นเครื่องบ่งชี้หรือเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของบุคคลนั้น

อัตมโนทัศน์ เป็นสิ่งที่เรียนรู้ได้ตั้งแต่วัยเริ่มต้นของชีวิต โดยการเรียนรู้จากประสบการณ์ต่างๆ ในชีวิตบุคคลจะสะสมข้อมูลเกี่ยวกับตนเองและสิ่งแวดล้อมรอบตนเอง จนเกิดเป็นอัตมโนทัศน์ขึ้น แคนฟิลด์และ

เวลล์ (Jack Canfield and Harold C. Wells) ได้แสดงภาพที่ใช้อธิบายเรื่องของอัมโนทัศน์ไว้งั้น

ภาพนี้แสดงถึงอัมโนทัศน์ของบุคคล ซึ่งประกอบไปด้วยความรู้สึกนึกคิดย่อยๆ เกี่ยวกับตัวเองมากมาย จุดเล็กจุดน้อยต่างๆ เปรียบเสมือนความเชื่อต่างๆ ของบุคคล ประสบการณ์ทั้งหลายที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง ความรู้สึก ความคิดเห็น การรับรู้และการมองเห็น จากภาพจะเห็นว่า บางจุดเล็ก บางจุดใหญ่ บางจุดอยู่ใกล้ๆ ศูนย์กลาง บางจุดอยู่ไกลออกไป ซึ่งเทียบได้กับความสำคัญของความรู้สึกนึกคิดนั้นๆ ส่วนย่อยต่างๆ เหล่านี้จะประกอบกันเป็นส่วนรวมซึ่งมีแบบหรือลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์ เฉพาะบุคคล และสามารถเคลื่อนที่ยืดหยุ่น และไหลได้เหมือนของเหลว

นอกจากภาพดังกล่าวแล้ว แคนฟิลด์และเวลล์ ยังได้ตั้งทฤษฎีอธิบายถึงความสัมพันธ์ของอัมโนทัศน์กับการเรียนรู้ ขึ้นอีกทฤษฎีหนึ่งให้ชื่อว่า “ทฤษฎีโป๊กเกอร์” (Poker chip theory of learning) ทฤษฎีนี้อธิบายถึงการเรียนรู้เกี่ยวกับตนเองว่า มีลักษณะของการ

เสี่ยงคล้ายกับการเล่นเกมโป๊กเกอร์ ซึ่งเมื่อเริ่มเล่นผู้เล่นแต่ละคนจะต้องเริ่มต้นด้วยต้นทุน คือ เบี้ยโป๊กเกอร์ผู้เล่นบางคนเริ่มต้นเล่นด้วยต้นทุนมาก บางคนก็มีต้นทุนน้อย ซึ่งผู้ที่มีต้นทุนสูง หรือผู้ที่มีเบี้ยมาก ย่อมได้เปรียบในการเสี่ยงมากกว่าผู้ที่มีต้นทุนน้อย ตัวอย่างเช่น ผู้ที่เริ่มต้นด้วยเบี้ย ๑๐๐ อัน สามารถเสี่ยงได้ทีละ ๕ เบี้ย ถึง ๒๐ ครั้ง ในขณะที่ผู้ที่เริ่มต้นด้วยเบี้ยเพียง ๑๕ เบี้ย ย่อมสามารถเสี่ยงได้ทีละ ๓ เบี้ย เพียง ๕ ครั้งเท่านั้น ดังนั้นเราจะพบว่า ผู้เล่นที่มีเบี้ยน้อย มีต้นทุนน้อยย่อมต้องมีความระมัดระวังในการเล่นมาก และมีระดับของความลังเลในการเสี่ยงสูง ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับเรื่องของการเรียนรู้ ก็หมายความว่า เด็กที่มีต้นทุนน้อย ย่อมไม่ค่อยกล้าเสี่ยงที่จะเรียนรู้ เพราะเขาไม่สามารถที่จะรับผลที่เกิดขึ้นได้ ส่วนเด็กที่เคยได้รับความสำเร็จมากมายในอดีตมักจะยอมเสี่ยงเพื่อที่จะพบกับความสำเร็จอีก ถ้าเขาพลาด เขาก็สามารถรับได้ เพราะเขามีต้นทุนสะสมไว้เพียงพอที่จะเสียไปได้บ้าง แต่เด็กที่เคยประสบกับความผิดหวังหรือล้มเหลวมาาก มักไม่ค่อยกล้าเสี่ยงเพราะเขากลัวที่จะผิดหวังหรือล้มเหลวอีก ซึ่งถ้าเกิดขึ้น เขาไม่สามารถที่จะรับสภาวะนั้นได้ เพราะต้นทุนของเขามีน้อยอยู่แล้ว ดังนั้นในการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างอัมโนทัศน์ในทางบวกให้แก่เด็ก จึงเป็นหน้าที่ของครูที่จะดูแลและส่งเสริมให้เด็กแต่ละคนได้

สะสมเบี้ยต้นทุนไว้ให้เพียงพอที่จะช่วยให้เด็ก
ได้ใช้ในการเสี่ยงเพื่อการเรียนรู้ต่อไป

วิธีการหลักที่สามารถนำมาใช้ได้มีดังนี้คือ

๑. จัดประสบการณ์ที่จะช่วยให้เด็กได้
พบกับความสำเร็จ ช่วยให้เด็กได้มีความรู้สึก
นึกคิดต่อตนเองในทางบวก เป็นการเสริม
กำลังใจและความมั่นใจในตัวเองให้แก่เด็ก

๒. จัดประสบการณ์ที่จะช่วยให้เด็กอยู่ใน
สภาวะของการเสี่ยง (เพื่อการเรียนรู้ ในระดับ
น้อย กล่าวคือ แทนที่จะให้เด็กที่มีเบี้ยต้นทุน
๑๕ อัน เสี่ยงทีละ ๓ เบี้ย ซึ่งเด็กจะสามารถ
เสี่ยงได้เพียง ๕ ครั้ง ครูควรช่วยจัดประสพ-
การณ์การเรียนรู้ที่จะสามารถช่วยให้เด็กเสี่ยง
ทีละเบี้ย ซึ่งจะช่วยให้เด็กสามารถเสี่ยงได้ถึง
๑๕ ครั้ง

๓. ส่งเสริมและสร้างบรรยากาศที่
ปลอดภัยสำหรับเด็ก อันประกอบไปด้วย
บรรยากาศแห่งการเป็นมิตร การรับฟัง การ
ปลอดภัยจากการตัดสินวิพากษ์วิจารณ์ และการ
ยอมรับกัน ซึ่งบรรยากาศเหล่านี้จะช่วยสนับ-
สนุนให้เด็กพร้อมที่จะเสี่ยงเพื่อการเรียนรู้
มากขึ้น

เพื่อช่วยให้การจัดการเรียนการสอนด้วย
วิธีการหลักดังกล่าวข้างต้นสำเร็จตามเป้าหมาย
ครูผู้สอนจำเป็นต้องมีความเข้าใจเป็นพื้นฐาน
ทั้งนี้

๑. อัตมโนทัศน์เป็นสิ่งเปลี่ยนแปลง
ได้ และครูสามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง
ได้ ไม่ว่าจะเป็นทางก้าวหน้า หรือ ทางถดถอย
ดังนั้น ครูจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญ ที่ควร
ตระหนักในบทบาทของตนที่จะเสริมสร้าง
อัตมโนทัศน์ในทางบวกให้แก่เด็ก

๒. การเปลี่ยนแปลงอัตมโนทัศน์เป็น
เรื่องที่เป็นไปทีละน้อย และใช้เวลานาน ครู
จำเป็นต้องมีความอดทน และติดตามเอาใจใส่
ในงานนี้อย่างสม่ำเสมอ

๓. การเปลี่ยนแปลงในเรื่องที่เป็นจุด
สำคัญและมีผลต่อเด็กมากจะให้ผลในการเปลี่ยน
แปลงอัตมโนทัศน์ของเด็กมากกว่าเรื่องที่มี
ความสำคัญและมีผลต่อเด็กน้อย ดังนั้นครูจึง
ควรมุ่งศึกษาและเน้นจัดประสบการณ์ที่มีความ
สำคัญต่อตัวเด็กโดยตรง ถึงแม้ว่าจะทำได้ยาก
**ตัวอย่างการจัดประสบการณ์ / กิจกรรมเพื่อ
เสริมสร้างอัตมโนทัศน์ในทางบวกให้แก่
เด็ก**

แคนฟีลด์และเวลส์ ได้เสนอแนะวิธีการ
จัดประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างอัตมโนทัศน์ใน
ทางบวกให้แก่เด็กตามแนวคิดที่ได้อธิบายข้าง
ต้น ในรูปของกิจกรรมการสอนไว้เป็นจำนวน
มาก ในที่นี้จะขอยกตัวอย่างบางกิจกรรมเพื่อ
ช่วยให้ผู้อ่านได้เข้าใจชัดเจนขึ้น

กิจกรรม “แบบสอบถาม”

ครูให้เด็กตอบแบบสอบถามเพื่อช่วยให้เด็กได้สำรวจตนเอง และเห็นภาพของตนเอง ชัดเจนขึ้น การตอบแบบสอบถาม จะทำให้เด็กเข้าใจตนเองมากขึ้น แบบสอบถามนี้ครูสามารถสร้างขึ้นเองได้ โดยใช้หลักการตั้งคำถามที่จะช่วยให้เด็กได้ค้นพบตัวเองมากที่สุด เช่น อาจจะให้เด็กตอบคำถามต่าง ๆ เช่น

— ให้เขียนคำ ๑๐ คำ ที่อธิบายลักษณะของตนเอง

— ในอีก ๕ ปี, ๑๐ ปี และ ๒๐ ปี ข้างหน้านักเรียนจะทำอะไร

— นักเรียนทำอะไรบ้างหลังเลิกเรียน และในเวลาว่าง

— นักเรียนชอบทำอะไร ไม่ชอบทำอะไรมากที่สุด

— นักเรียนมีอะไรที่เพื่อน ๆ ชอบ

ฯลฯ

กิจกรรม “ฉันคือใคร”

ครูให้นักเรียนเขียนอธิบายเกี่ยวกับตนเอง เช่น ความสามารถของตน ความชอบ งานอดิเรกลักษณะพิเศษ ฯลฯ โดยข้อมูลที่ให้ไม่ควรเด่นชัดนัก เสร็จแล้วครูเก็บข้อมูลจากทุกคน แล้วอ่านข้อมูลให้เพื่อน ๆ ในชั้นทายว่าข้อมูลนั้นเป็นคำอธิบายเกี่ยวกับใคร ครูควรเขียนข้อมูลเกี่ยวกับตนเองให้นักเรียนทายด้วย

กิจกรรม “เล่าเรื่องความสำเร็จ”

ครูแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มๆ ละ ๕-๖ คน แล้วให้นักเรียนแต่ละคนเวียนกันเล่าถึงประสบการณ์หรือสิ่งที่ตนเคยทำแล้วประสบความสำเร็จหรือมีความภาคภูมิใจ โดยที่มีการตกลงกันก่อนว่า ขณะที่แต่ละคนเล่าทุกคนจะต้องตั้งใจฟัง และพูดคุยซักถามตามสมควร ถ้ามีเวลามาก อาจกำหนดให้นักเรียนเลือกเล่าประสบการณ์ตามวัยหรือตามหัวข้อต่าง ๆ

กิจกรรม “คุยไม่เกี่ยวกับตัวเอง”

ครูให้นักเรียนคุยไม่เกี่ยวกับตัวเองอย่างเต็มที่คนละ ๓-๕ นาที เช่น อาจให้ไม่สรรพคุณของตัวเองในด้านความสามารถต่างๆ บุคลิกลักษณะพิเศษ สิ่งที่ทำได้ดี รางวัลที่เคยได้ คำชมที่เคยได้รับ ทักษะพิเศษบางอย่างที่มี ฯลฯ แล้วจึงคุยร่วมกันถึงความรู้สึกต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมนั้น

กิจกรรม “ความสำเร็จประจำวัน”

ก่อนเลิกเรียนประจำวัน ครูอาจให้นักเรียนแต่ละคนเล่าอย่างสั้นๆ ว่า วันนี้ตนได้ทำอะไรบ้างที่ประสบผลสำเร็จ หรือที่ตนเองภาคภูมิใจ หรือพอใจที่ได้ทำไป หากไม่มีเวลาที่จะทำทุกวัน ครูอาจให้ทำสัปดาห์ละ ๑ ครั้ง และเปลี่ยนหัวข้อเป็น “ความสำเร็จประจำสัปดาห์” ก็ได้

กิจกรรม “สัญลักษณ์ความสำเร็จ”

ครูให้นักเรียนคิดถึงสัญลักษณ์ที่แสดงถึงความสำเร็จหรือความภาคภูมิใจของตน แล้วเล่าให้เพื่อน ๆ ฟังว่า เหตุใดสิ่งนั้นจึงถือเป็นสัญลักษณ์แห่งความสำเร็จของตน นอกจากนั้น ครูอาจให้นักเรียนคิดถึงความสำเร็จสัก ๓-๔ อย่างที่ตนยังทำไม่ได้ แต่อยากจะได้

กิจกรรม “สิ่งนี้มีความหมาย”

ครูให้นักเรียนเล่าถึงสิ่งที่มีความหมายในชีวิตของตนโดยเล่ารายละเอียดว่า เหตุใดสิ่งนั้นจึงมีความหมายสำหรับตนและมีในลักษณะใด

กิจกรรม “ต่อประโยคให้สมบูรณ์”

ครูเขียนประโยคที่มีข้อความไม่จบลงในบัตรคำ เช่น อาจเขียนว่า

- ฉันอยากจะ
- ฉันรัก
- เมื่อฉันได้รับคำชมฉัน
- เมื่อฉันทำผิดพลาดฉัน
- ฉันพอใจมากเมื่อ

ฯลฯ

ครูให้นักเรียนนั่งเป็นวงกลม แล้วให้นักเรียนแต่ละคนจับบัตรขึ้นมา อ่านประโยคที่จับได้ แล้วเติมข้อความให้สมบูรณ์

กิจกรรม “เพื่อนที่ฉันพอใจในวันนี้”

ครูให้นักเรียนเล่าว่า ในวันนี้ นักเรียนรู้สึกพอใจใครมากที่สุด ใครทำให้นักเรียนมี

ความสบายใจ มีความสุขหรือทำให้นักเรียนพอใจมากที่สุด ให้นักเรียนเล่าเหตุการณ์หรือเหตุผลที่ทำให้นักเรียนเกิดความพอใจ

กิจกรรม “นักเรียนประจำสัปดาห์”

ครูเขียนชื่อนักเรียนทุกคนลงในบัตร นำบัตรทั้งหมดใส่กล่องไว้ ในตอนเช้าของวันจันทร์ ครูหยิบบัตรชื่อนักเรียนขึ้นมา ๑ บัตร ชื่อนักเรียนที่ครูหยิบมาได้ถือว่าเป็นนักเรียนประจำสัปดาห์นี้ ครูติดภาพของนักเรียนผู้นั้นลงบนแผ่นกระดาษโปสเตอร์ (ครูควรขอภาพของนักเรียนไว้ล่วงหน้า) แล้วให้เพื่อน ๆ เขียนข้อความบรรยายคุณสมบัติที่ดีของนักเรียนผู้นั้นไว้ข้างใต้ภาพ เพื่อช่วยให้นักเรียนทุกคนได้มีโอกาสเป็นนักเรียนประจำสัปดาห์ ครูอาจเพิ่มจำนวนคน เป็น ๓ คนต่อสัปดาห์ก็ได้

กิจกรรมดังกล่าวข้างต้นเป็นตัวอย่างของกิจกรรมที่ใช้กันแพร่หลายในโรงเรียนต่าง ๆ ในประเทศสหรัฐอเมริกา โดยเฉพาะในโรงเรียนที่ให้ความเชื่อถือในแนวคิดของนักมนุษยนิยม สิ่งที่น่าว่าช่วยสนับสนุนให้แนวคิดนี้แพร่หลายในทางปฏิบัติ ก็คือ ความสะดวกในการใช้ “เนื่องจากการได้มีการนำแนวคิดมาประยุกต์ให้อยู่ในรูปของกิจกรรมสำเร็จรูป ซึ่งสะดวกแก่ครูในการดำเนินการเป็นอย่างมาก ดังนั้นจึงปรากฏว่ามี ครูเป็นจำนวนมากที่นำ

แนวคิดนี้ไปดำเนินการเพื่อทดลองดูผล ซึ่งในขณะนี้ก็มีทั้งฝ่ายสนับสนุนและคัดค้านวิธีการดังกล่าว

แนวความคิดของนักมนุษยนิยมนับว่าได้รับความนิยมและแพร่หลายอย่างกว้างขวางในรอบทศวรรษที่ผ่านมา แต่ในปัจจุบันความนิยมเริ่มถอยลงไป เพราะปรากฏว่าได้มีการวิพากษ์วิจารณ์กันอย่างกว้างขวางว่า "...those methods do not seem to have resulted in deep commitments of any

sorts." "They just do not seem to work very well." (Rath, Harmin, and Simon, 1966. p. 40) ดังนั้นจึงยังไม่เป็นที่แน่ใจได้ว่านวัตกรรมการสอนเพื่อเสริมสร้างอัตมโนทัศน์ในทางบวกให้แก่เด็ก อันเป็นผลผลิตส่วนหนึ่งของแนวคิดตามหลักมนุษยนิยมนี้ จะอยู่หรือจะไปจากวงการศึกษา คำตอบคงจะขึ้นอยู่กับเวลาและผลของการพิสูจน์คุณค่าของวิธีการนั่นเอง

บรรณานุกรม

- Canfield, J. and Wells, H. *100 Ways To Enhance Self-Concept In The Classroom: A Handbook For Teachers*. Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice-Hall, Inc., 1976.
- Raths, L. ; Harmin, M. ; and Simon, S. *Values and Teaching*. Columbus, Ohio : Charles E. Merrill, 1966.